

Kloostergang gevonden? ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK OP HET BEGIJNHOF

Door Cora van Beek, Hofdame

jaargang 5, nummer 17
maart 2009

Breda van Binnen

Nadat in september 2008 de restauratie van het Begijnhof werd afgerond deed zich kort daarop de gelegenheid voor om eveneens enig archeologisch onderzoek te kunnen verrichten. Huis no. 75 werd na het vertrek van de bewoonster daartoe benut. Niet zonder reden.....

WAAR WAS MEN NAAR OP ZOEK ?

In 1990 werd – eveneens na archeologisch onderzoek – in het pand Catharinastraat 87 enkele metershoge kloosterbogen ontdekt van een (mannen)klooster dat om welke reden dan ook nooit in gebruik werd genomen. Deze vondst was dermate spectaculair dat er zelfs beelden van in het NOS journaal werden uitgezonden! Deze kloosterbogen zijn zichtbaar bewaard gebleven en waren tot voor kort voor het publiek toegankelijk gemaakt door de eigenaar van meubelzaak Hendriks. Ook na zijn vertrek werd door krakers die hier in 2008 hun intrek namen dezelfde gelegenheid geboden. Nadat zij het pand hadden verlaten is het wachten op een nieuwe eigen-

naar en bestemming zodat deze unieke vondsten opnieuw zichtbaar komen voor het geïnteresseerde publiek.

Hoe dan ook: vanuit de archeologie is men natuurlijk altijd nieuwsgierig gebleven naar de werkelijke omvang van dit klooster en nu deed zich dan eindelijk de gelegenheid voor tot voortzetting van hetzelfde onderzoek. Een groot gedeelte van het kloostercomplex lag immers ten noorden van de Waalse kerk, op de plaats van het huidige Begijnhof (afb. 1).

Deze kerk en het klooster waren een bouwproject van Johanna, erfdochter van Polanen. Door haar huwelijk met Engelbrecht I deden de Nassaus hun intrede in Breda, de bakermat van ons huidige koningshuis.

KLOOSTERGANG IN HUIS NO. 75 VAN HET BEGIJNHOF !?

De benedenverdieping van het huis werd geheel gestript, (d.w.z. : alle stuc- en pleisterlagen werden verwijderd) om het geschikt te maken voor bouwhistorisch onderzoek. De hoop was geheel gevestigd op het terugvinden van eventuele kloosterbogen in de achtergevel die uitkwam op een binnenplaats

achter het pand Catharinastraat 87. Deze achtergevel ligt in het verlengde van een smalle (brand)gang waarin in 1990 de kloosterbogen werden aangetroffen. Tot ieders teleurstelling werden op het Begijnhof geen nieuwe sporen aangetroffen, waarna men besloot eveneens

de keldervloer in zijn geheel te verwijderen om optimaal onderzoek te kunnen verrichten. Ditmaal gericht op mogelijke fundamenten van het klooster. De kelder werd tot op de vaste grond uitgegraven, echter zonder noemenswaardig resultaat! Dit kortdurende onderzoek werd enigszins teleurstellend afgesloten.

TOCH UNIEKE VONDST

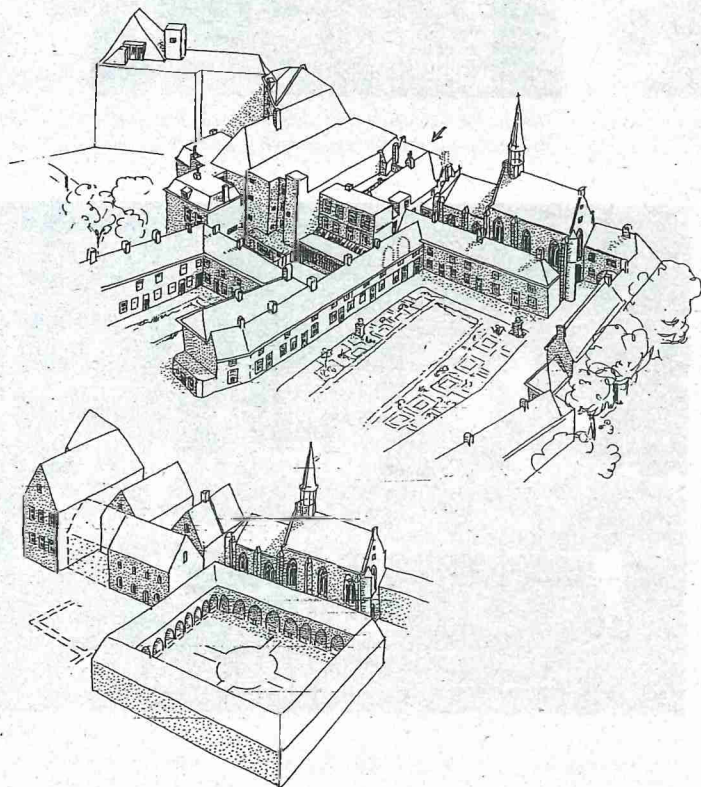
Tevens werd een poging ondernomen in de ruimte naast het pand no. 75 die als fietsenstalling in gebruik is.

Tot ieders verrassing werden hier wel sporen van een kloosterboog aangetroffen (afb. 2). Niet de gehele boog helaas, de restanten zijn minimaal maar van niet te onderschatten waarde voor het gehele onderzoek. Het enthousiasme van de Stichting Het Begijnhof heeft als resultaat opgeleverd dat in samenwerking met het Bureau Cultureel Erfgoed van de Gemeente Breda ook hier de resten blijvend zichtbaar zijn gemaakt. Weliswaar niet vrij toegankelijk voor bezoekers – de ruimte is immers permanent in gebruik als fietsenstalling voor Hofbewoners – maar ongetwijfeld is er altijd wel een vriendelijke Hofdame bereid om vol trots de deur te openen voor geïnteresseerde bezoekers om deze unieke restanten te kunnen bewonderen.

Om het onderzoek af te ronden werd er in december 2008 geofysisch onderzoek (grondradar) uitgevoerd. Op het bleekveld ter

hoogte van de huizen no. 69 en 33 werd een grote concentratie muurwerk getraceerd. Vooruitlopend op de resultaten van dit onderzoek kunnen we met enige terughoudendheid stellen dat de reconstructietekening uit 1990 (zie afb. 1) de werkelijke omvang van het kloostercomplex vrij goed benadert. Een laatste mogelijkheid deed zich voor in februari 2009: onverwachts kwam huis no. 77 door verhuizing beschikbaar voor onderzoek! Dit huis heeft een kleine binnenplaats grenzend aan de Waalse kerk. De verwachtingen zijn hier hooggespannen! De drie huizen op rij grenzend aan de Waalse kerk – No 77-79 en 81 zijn in gebruik geweest als schuilkerk voor de Begijnen nadat hen de Waalse kerk werd afgenomen. Tijdens de restauratie in de jaren 1970-1980 werd in een tussenmuur van de huizen 79 en 81 eveneens een kloosterboog aangetroffen! Deze is echter niet zichtbaar bewaard gebleven.

Bij het ter perse gaan van deze krant werd het onderzoek juist afgerond waardoor de gegevens nog niet beschikbaar waren. Mochten er echter opzienbarende ontwikkelingen zijn, dan zal ons eigen Dagblad De Stem daar ongetwijfeld de nodige aandacht aan besteden. Het wachten is nu op de presentatie van het eindverslag waarin drie disciplines hun bevindingen presenteren die mogelijk een geheel nieuw licht werpen op een klooster dat nooit werkelijk heeft bestaan

impresie van de kloostergang, zoals die er waarschijnlijk heeft uitgezien